Дыднёвік Магілёўскі

№ 27 (27)
7.11.97.

Штогод ля Крыжа на пакутным месцы...

У мінулую нядзелю да паўсотні дэмакратаў і дзесятак "простых" людзей, што жывуць у навакольных з мясакамбінатам дамах, сабраліся на традыцыйны жалобны мітынг з нагоды ДЗЯДОЎ ля Крыжа, устаноўленага сем год назад падчас першай у Магілёве "дэмакратычнай хвалі". Крыж за сваю зусім кароткую гісторыю некалькі разоў знікаў. Калісьці яго па ўласнай ініцыятыве не любіла былая кіраўнічка мясакамбіната, якая лічыла ўсю тэрыторыю вакол прадпрыемства сваёй, гэта значыць "камуністычнай". Па сённяшні дзень, дарэчы, побач з праходной любоўна захоўваецца велізарны транспарант з надпісам "В единстве народа —залог..." Раней на ім было напісана: в единстве с партией...

Сёлета Крыжа напярэдадні Дзядоў таксама не было на месцы. Дэмакраты аднавілі яго літаральна за дзень да мітынгу. Мо таму ён і "не паспеў" знікнуць. Да таго ж улада гэтым разам "высакародна дазволіла" правесці гадзіну памінання ахвяраў камуністычнага рэжыму. На ёй выступілі прадстаўнікі дэмакратычных арганізацый. Кароткі малебен адслужыў каталіцкі святар (праваслаўны, нягледзячы на дамоўленасць, не прыйшоў). Прадстаўнік уніяцкай абшчыны ўрачыста павязаў на Крыж беларускі ручнік. Прайшла хвіліна маўчання з запаленымі свечамі ў руках, хаця вецер не даваў магчымасці дагарэць свечкам да канца.

Падрабязную гісторыю гэтага святога для магілёўцаў месца, якое стала своеасаблівым "помнікам" таталітарызму, усхвалявана расповёў прысутным старшы выкладчык Універсітэта Міхась Булавацкі. Ягоныя сведчанні аб растрэлах энкавэдэшнікамі на гэтым месцы беларусаў пацвердзілі навакольныя жыхары. Яны паведамілі таксама вашаму карэспандэнту аб упартых спробах як папярэдняй, так і сённяшняй улады схаваць ад людзей праўду. З болем дзяліліся яны назіраннямі таго, як святое месца не толькі не ўпарадкаванае, а працягвае заставацца "палігонам земляных работ", адкуль разам з людскімі касцямі экскаватары па-ранейшаму вывозяць грунт на будаўнічыя патрэбы.

Гэтым разам мушу адзначыць і такую новую акалічнасць у штогадовых мітынгах-рэквіемах, як прысутнасць на іх "новых" людзей. Удалося высветліць, што тыя 15 ладных хлопцаў, якія спачатку здалёк, а потым зблізу моўчкі назіралі за "ходам мерапрыемства", былі прадстаўнікамі лукашэнкаўскага камсамолу — БПСМ. Ці тое іх выклікалі на падмогу (а раптам спатрэбіцца?) міліцыянтам, якіх сапраўды было нямнога, ці тое па ўласнай ініцыятыве яны запаміналі "мітынговых" аднагодкаў, каб пазней прыняць "меры" — засталося невядомым. Па камандзе афіцэра міліцыі яны адыйшлі ад мітынгу адразу пасля ягонага заканчэння, вызначанага гарвыканкамаўскім распараджэннем. А людзі яшчэ трохі пастаялі, пагутарылі...

Яшчэ адна, ледзь не забыўся, цікавая "карцінка": перад пачаткам мітынгу на шыкоўнай машыне замежнай маркі пад'ехала намеснік старшыні гарвыканкама Наталля Аўдзеева. Да Крыжа і сабраўшыхся не падыйшла, абмежавалася кароткай гутаркай з міліцэйскімі чынамі, кіўнула "маладой змене" — і адбыла, відаць, па больш важных справах.

А адзначэнне ДЗЯДОЎ у Магілёве працягвалася ўвечары. Да гэтага свята ў гарадскім Доме культуры быў прэм'ераваны спектакль Бялыніцкага народнага тэатра па п'есе М.Карпенкі "Канвеер" у пастаноўцы нашага выдатнага земляка Валянціна Ермаловіча, занятага ў спектаклі і як актор.

Зразумела, што многія магілёўцы адзначылі гэты дзень "без палітыкі": наведаннем могілак продкаў і блізкіх, паездкамі да вясковых бацькоў, хатнімі вячэрамі. Старадаўні, пяшчотны і духоўны абрад трывала вяртаецца ў маральнае і пабытовае жыццё беларусаў.

Дзяніс НОВІКАЎ.

ПА ЧУТКАХ

Праўда не бывае небяспечнай

Магілёўцы, каму даводзіцца праходзіць па вуліцы Дзяржынскага, з непадзельным здзіўленнем пазіраюць на "еўрапейскую" рэстаўрацыю былога дзіцячага садка, дзе цяпер размешчаны Дзяржаўны камітэт кантролю па Магілёўскай вобласці. І без таго ўражваючыя тэмпы рэканструкцыі самога будынка і тэрыторыі, узмоцненыя гэтымі днямі яшчэ больш, міжволі штурхаюць да думкі, што будоўля мае нейкі "другі" змест. На фоне ўсё яшчэ нераскрытага тэрарыстычнага злачынства супраць кіраўніка гэтай службы Яўгена Мікалуцкага, суровай прамовы прэзыдэнта на паніхідзе, відавочнага напружання за мінулы час у рабоце ўсіх "адпаведных" органаў верагодным выглядае намер улады прадэманстраваць злачынцам і грамадству сваю цвёрдасць і спакойны рабочы настрой: нас не запалохаць! Выклік, як абвесціў прэзыдэнт, прыняты!

На жаль, меркаваць аб непасрэдных поспехах на гэтым рашучым шляху не выпадае. Як ніякае папярэдняе гучнае злачынства, гэтае зачынена ад грамадства найбольш надзейна. Не маючы магчымасці ведаць хаця б нейкую афіцыйную інфармацыю аб матывах злачынства і ходзе расследвання, грамадства ахвотна карыстаецца чуткамі, плёткамі, сведчаннямі "відавочцаў" і ўсім іншым у падобных выпадках "джэнтльмэнскім наборам". Нашай рэдакцыі, напрыклад, надакучыла адказваць на пытанне аб тым, ці праўда ў службовым сэйфе кіраўніка кантролю знаходзілася... скажам так, даволі буйная сума ў замежнай валюце. Або ці праўда, што насамрэч забіць хацелі не яго, а... жонку. Ці праўда, што нябожчык не падзяліў нешта (хутчэй за ўсё уплыў, а не матэрыяльныя здабыткі) з самім... Іванам Іванавічам.

Гэтыя і іншыя самыя неверагодныя чуткі паўзуць па горадзе, наносячы відавочныя маральныя страты і грамадству, і ўладзе. Тут нічога не зробіш: свята-месца пустым не бывае. Ды і гаворка ідзе аб чалавеку дзяржаўным, гэта значыць, публічным.

Выйсце тут, калі паважаць грамадства, для ўлады адно: абвергнуць або пацвердзіць. Таму мы і вырашылі адкрыта сябе "падставіць" за нібыта распаўсюджванне чутак. Мы, наадварот, хацелі б іх спыніць. Але зрабіць гэта можа толькі ўлада у дапушчальнай, вядома, для расследвання справы форме. А самае лепшае, што можна зрабіць для далейшага пашырэння колькасці і якасці чутак — гэта надалей захоўваць пазіцыю: "ничего не знаю, ничего не вижу, ничего никому не скажу".

РЭДАКЦЫЯ.

Не можа быць выключэнняў

Маладыя фронтаўцы Магілёва распачалі збор подпісаў у абарону юных палітычных вязняў Вадзіма Лабковіча і Алеся Шыдлоўскага.

Гэтыя хлопцы (Вадзіму 16, а Алесю 18 гадоў) былі затрыманыя ў Стоўбцах, але за кратамі іх хаваюць падалей ад мясцовай грамадскай думкі — у Жодзінскім СІЗО. Паўшоў чацвёрты месяц "асабовай следчай справы" па факту "злоснага парушэння грамадскага парадку". Хлопцаў вінавацяць у тым, што яны распісалі сцены некаторых будынкаў райцэнтра надпісамі супраць прэзыдэнта, а таксама вывесілі некалькі "забароненых" у Беларусі бел-чырвона-белых сцягоў.

Па тым, што іх доўгі час не выпускаюць з-за кратаў, зразумела, што зламаць патрыётаў не ўдаецца, а судзіць іх крымінальным судом за "палітычнае" злачынства (якое яшчэ трэба, між іншым, даказаць) не выпадае. Нават у царскай Расеі юныя "рэвалюцыянеры" у падобных выпадках атрымлівалі самае большае жандармскі выспятак. А ў дэмакратычных дзяржавах любы з прэзыдэнтаў можа нават пакрыўдзіцца на моладзь, калі яна перастане ўвесь час "шпыняць" яго шаржамі і крытыкай.

Аднак наш рэжым — гэта вам не цацачкі. Пакуль з усіх ягоных "палітычных" і "асабістых прэзыдэнцкіх" вязняў пашанцавала выйсці на волю да суда толькі Шарамету, за якога нечакана настойліва заступіўся "сам" Барыс Мікалаевіч. Зразумела, што ён не можа кожны дзень займацца справамі хаця і "саюзнай", але ж сувярэннай пакуль дзяржавы. Яна, праўда, падпісала сумесную дамову аб прыярытэце дэмакратыі і правоў чалавека, аднак мае на іх выключна свой унутраны погляд. Паважаючы суседскую "незалежнасць", Расея палічыла за лепшае больш не звяжаць увагі на парушэнні правоў чалавека ў Беларусі. Сапраўды, пакольні яны ў нас адбываюцца штодзённа, суседзям давялося б трымаць цэлы штат наглядальнікаў за гэтым "працэсам". А бюджэт і без таго не надта напоўнены. Ясна таксама, што адна справа — вядомы журналіст, і зусім іншая — нейкія там "юнцы"...

Маладыя фронтаўцы збіраюць подпісы даволі шпарка не толькі ў маладзёвым асяродзі, але і сярод сталай часткі магілёўцаў. Практычна ўсе ставяць свае подпісы ў абарону вязняў, як толькі дазнаюцца ў чым справа. Людзі ў нас добрыя. Падпісная акцыя праходзіць удала. Гэта прыемна адзначыць. Каб не гэтая заўвага: "як толькі дазнаюцца...." Падзея, якая павінна была б у нармальнай дзяржаве не даваць грамадству спаць, многім не вядомая, а многім і не зразумелая... Ці не на гэта і разлічвае рэжым, ці не на гэтым, у рэшце рэшт, трымаецца?

К.АНДРЭЕЎ,
выкладчык.

Начальнику РОВД Центрального р-на г. Могилева
Прокурору Центрального р-на г. Могилева
Копия: в Белорусский Хельсинский Комитет
Ободовского Ивана Сергеевича, проживающего: г. Могилев, пер. Гоголя, 13, кв. 28.

Заявление

(о неспровоцированном нападении работников милиции)

22 октября 1997 г. примерно в 11-00, когда я шел по улице Пионерской (возле машиностроительного института) в сторону кинотеатра "Родина" меня неожиданно остановили два молодых парня, лет 25-ти, одетых в черные кожаные куртки, черные брюки и перчатки. Они спросили: "Ты Ободовский Иван Сергеевич?", и потребовали предъявить паспорт. Я вынужден был подчиниться и показал им свой паспорт, попросил предъявить их свои удостоверения личности. Двое неизвестных показали свои удостоверения сотрудников МВД с цветной фотографией, но фамилий и званий на этих удостоверениях не было.

Далее меня силой заволокли в ближайший двор и подъезд жилого дома. Заставили стать лицом к стене, обыскали, вынув все из моих карманов. Забрали 4-ре экземпляра бюллетеня "Маладзёвы весьнік", одну мою визитную карточку, переписали все телефоны, адреса и фамилии со всех визитных карточек, которые были у меня. Далее один из неизвестных мне пригрозил, что если я буду... (последовало нецензурное слово), то в другой раз мы поговорим с тобой по другому. На мой вопрос: кто вам приказал так со мной обращаться? Один из парней ответил: "Это такой начальник, до которого Вы никогда не доберетесь!" После чего эти люди быстро ушли.

Считаю, что на меня было произведено неспровоцированное нападение работников милиции, чтобы запугать меня, в связи с моей политической деятельностью и работой моего отца в Свободном профсоюзе.

Прошу расследовать указанный случай и возбудить уголовное дело по указанному факту нападения, а также защитить меня в дальнейшем от подобных действий работников милиции.

22.10.97 г.

НАС НЕ ЗАПУЖАЦЬ

Як вядома, зараз улады вельмі занепакоены тым, што моладзь стаіць у апазыцыі сённяшняму палітычнаму рэжыму. Новае дэмакратычнае пакаленне абрала шлях да прававой эўрапейскай дзяржавы.

Маладзёвы рух узначаліў Малады Фронт, які за апошні час становіцца моцным і трывалым на Беларусі. Вакол МФ аб'ядналіся шмат дэмакратычных арганізацый, які прыцягваюць да сябе юнакоў і дзяўчат, абуджаючы ў іх дух патрыятызму, незалежнасці і чалавечай годнасці на гэтай зямлі.

Менавіта гэтым і занепакоены ўлады: моладзь выхоўваецца не так, як ім бы хацелася. А гэта значыць, што хутка прыйдзе час, калі кожны, хто абараняў рэжым, адказа за свае ўчынкі. І каб выратаваць сябе ад гэтага, на што толькі ўлады не ідуць. Ствараюць БПСМ, праводзяць шалёную палітагітацыю, і да т.п. Апошнім часам яны відавочна ўпадабалі радыкальныя мэтады: запужванне, штрафы, збіццё, выключэнне з ВНУ, утрыманне за кратамі... Але ж і гэта не дапамагае.

22-га кастрыніка ў Магілёве быў здзейснены напад на сябра і прадстаўніка рады Маладога Фронту Яся Абадоўскага. Па гэтаму факту Ясь падаў заяву ў РАУС Цэнтральнага раёна. (Тэкст заявы надрукаваны вышэй).

Тым жа, хто робіць бандыцкія напады на нашу моладзь, тым самым учыняючы антызаконныя дзеянні, раім не забываць пра тое, што ў маладафронтаўцаў і сябраў іншых беларускіх згуртаванняў (як, дарэчы, наогул у людзей) ёсць свая мяжа цярпення.

Гарадская Рада Маладога Фронту

ТАК ПАЧЫНАЕЦЦА ЮНАЦТВА...

ПРАВЫ ЧАЛАВЕКА: НАША СУДОВАЯ ПРАКТЫКА

Такія справы суды не любяць

Гаворка ідзе аб справах па так званых працоўных канфліктах і спрэчках. Суды можна зразумець. Іх папярэдні, няхай сабе і крывадушны, вопыт абароны "трудящихся" згублены за час адбыўшыхся ў краіне пераменаў. Новага вопыту прыдбаць няпроста ў сітуацыі, калі законы парушаюцца ўсімі, хто не лянуецца — ад маленькіх да вялікіх кіраўнікоў (ці хутчэй наадварот). Вось і выбіраюць іншым разам суды шлях замаруджвання справы і адмовы ад яе разгляду па прычыне "тэрміну даўнасці".

Менавіта такую тактыку прымяніў Кастрычніцкі суд у справе незаконнага звальнення з малочнага камбіната рабочай Г.Федчанка.

Яна ў жніўні была адхілена ад работы, пазбаўленая месяцовай прэміі па "факту затрымання на прахадной камбіната з пакетам малака". Сама рабочая, дарэчы, сябра Свабоднага прафсаюза, сцвярджала, што гэты пакет ёй падкінулі ў цэху з-за працяглага канфлікту з майстрам Латушкінай. Аператыўнае, або лепш сказаць паспешлівае пакаранне рабочай, можа служыць ускосным доказам яе праўды. У спешцы адміністрацыя забылася, напрыклад, скласці неабходныя пратаколы і іншыя паперы, як таго патрабуе закон. А прыслухацца да тлумачэнняў самой рабочай тым больш ніхто не пажадаў.

Больш за месяц прамарудзілі справу ў судзе: маўляў, разбірайцеся самі. Свабодны прафсаюз не пакінуў рабочую ў бядзе. Нашы настойлівыя захады прывялі да таго, што днямі Г.Федчанку аднавілі на рабоце. Але загад пакуль не адмянілі, прэміі не выдалі, вымушаны прагул не аплацілі.

Такую палавінную перамогу прафсаюз і сама рабочая не прызнаюць. Мы ніколі не спыняемся на паўдарозе. Будзем дзейнічаць далей, каб аднавіць справядлівасць поўнасцю.

Сяргей ІВАНОЎ,
старшыня Свабоднага прафсаюза Магілёўскага малочнага камбіната.

ПА МАТЫВАХ АДНАГО СЭМІНАРА

Сутнасць з двума дэталямі

У Магілёве днямі прайшоў першы сэмінар даследчага праекту "Пераадоленне антырынкавых стэрэатыпаў у посткамуністычнай Беларусі". Мэнэджэрам і фундатарам праекту выступаюць Незалежны Інстытут сацыяльна-эканамічных і палітычных даследванняў (Менск), Фонд "Еўразія", Інфармацыйная служба ЗША ў Рэспубліцы Беларусь. Сама па сабе спроба гэтых салідных арганізацый з навуковых пазыцый даць адказ на пытанні, маючыя для грамадства першаснае значэнне, заслугоўвае падтрымкі.

Аднак відавочна і тое, што толькі канстатацыя статыстычных і сацыялагічных "замераў" грамадскага настрою, чаго на семінары было ўдосталь, не дае адказу на заўсёды актуальнае пытанне: што рабіць? Больш таго, пасля таго ці іншага дакладу і выказаных па іх меркаваннях, падавалася найбольш натуральнай такая выснова: а нічога рабіць і не трэба, бо пакуль народ "такі", штонебудзь зрабіць і немагчыма. Народ наш таго "не разумее", гэтага "не прымае", тое "адкінуў". Па меншай меры "праваказаць" грамадства прыняцце "незразумелых" яму нацыянальных і дэмакратычных прыярытэтаў трэба надта асцярожна, каб не штурхнуць яго ў яшчэ больш "цесныя" абдымкі прэзыдэнта.

Праўкуе, зразумела, Народны Фронт. Больш тонкую палітыку праводзяць, зразумела, партыі ліберальнага характару. Цывілізаваная моладзь, якая на "ты" з кампутарамі, а тое і ангельскай мовай, зразумела, паглядае на старэйшых як "нацыяналістаў", так і "лібералаў" наогул іранічна і з пачуццём перавагі..

Уся гама па-свойму цікавых, павучальных і вострасюжэтных паваротаў у абмеркаванні стану "посткамуністычнай Беларусі" на семінары і ў кулуарах зіхацела і іскрыла...

Не хапала аднаго, што, на жаль, становіцца ў нас устойлівым стэрэатыпам не столькі "простага народу", колькі інтэлігенцыі: называць рэчы сваімі імёнамі.

Напрыклад: цяперашняя улада ў краіне не крыху скажона-дэмакратычная, з якой трэба "умець працаваць, каб павярнуць яе ў лепшы бок", а — адкрыта дыктатарская, якая сама павярне каго хочаш. Палітыка беларускага кіраўніцтва не хітра-сувярэнная, а — свядома антынацыянальная, мэта якой — знішчэнне беларускага народу як такога. Эканомікі наогул цяжка падабраць дакладнае вызначэнне, ясна толькі, што без слова "крымінал" тут не абыйсціся... На гэткім падмурку не тое, што "антырынкавыя стэрэатыпы" будуць пераважаць у грамадстве, а і да "усенароднага" галасавання за растрэлы "ворагаў народа", не так далёка, як здаецца некаму з навуковых і іншых інтэлігентаў.

Атрымліваецца, што не народ у нас "не дасведчаны і акрэслена дэнацыяналізаваны", а сама інтэлігенцыя. (Праўда, ці інтэлігенцыя яна ў такім разе?). І пераадоленне ёю гэтых "стэрэатыпаў" у саміх сябе выглядае найпершай умовай рынкавага і якога хочацца іншага "прасвятлення" народу.

Хоць можна час ад часу і пагаварыць на чыста навукова-тэарэтычныя тэмы. Іх абмеркаванне, да таго ж са спрэчкамі, магчыма і набліжае да ісціны. Хоць адзін шэраговы ўдзельнік сэмінара пойдзе з яго ў задуменні— ужо карысць. Усумніцца ў сваёй "апошняй" ісціне хоць адзін сэмінарскі дакладчык — тым больш. Здаецца, у Магілёве адбылося і адно, і другое. А сэмінар гэты толькі першы з цэлага праекту падобных.

ГЕНАДЗЬ СУДНІК.

P.S. У дадатак яшчэ дзве "дэталі" як да самога сэмінару, так і да таго, аб чым ішла гаворка вышэй. Гаспадару залы (а гэта быў непрацуючы днём начны клюб "У Сафрона") патэлефанаваў старшыня гарвыканкама Д.Сівіцкі з пагрозай зачыніць клюб, каб "не занимался ерундой". Вядучы публіцыст "Магілёўскіх ведамасцяў" сумленна прызнаўся, што ня ведае, як у ягонай газэце можна падаць справаздачу аб "апазыцыйным" сэмінары, хаця асабіста яму прысутнічаць на ім цікава. Гэтае пытанне, відаць, хутка вырашыла рэдакцыйнае начальства "самай папулярнай абласной газэты" — на другі дзень публіцыста на сэмінары ніхто не бачыў.

А вы гаворыце, народ наш у палоне нейкіх "стэрэатыпаў"...

КРЫМІНАЛЬНАЯ ХРОНІКА?

Расейцы ў нас як дома

У ноч на 25-е кастрычніка г.г. у шклоўскім гатэлі паміж мясцовай і маскоўскай міліцыяй адбылася перастрэлка. Аўтаматнай чаргой п'яны расейскі міліцыянт паранены ў нагу.

А пачалося ўсё з таго, што супрацоўнікі Княжыцкага ДАІ выявілі і затрымалі дзве аўтамашыны, якія былі скрадзеныя ў Расеі. Па іх прыехала група маскоўскіх міліцыянтаў з пяці чалавек, якая пасялілася ў гатэлі. Пасля вялікай папойкі адзін з расейцаў распачаў страляніну. Наша пільная міліцыя ў гэты раз паспела на месца здарэння хутка. Падчас перастрэлкі шклоўскім міліцыянтам [illegible] —адміністратара гатэлю. А сам дэбашыр з агнястрэльным раненнем трапіў у бальніцу.

А.ШЧАРБАК

Не шануе міліцыі ў "памежных справах"

Затрыманне і расследванне "памежных парушэнняў" з боку расейскіх журналістаў скончылася, як вядома, далёка непераможна. Іншая справа —свае, звычайныя грамадзяне. Іх можна трымаць за кратамі не толькі па падазрэнні, а нават калі яны і слыхам не чулі ні пра якую граніцу. Так здарылася ў Бярозах (Брэсцкая вобласць), дзе ў спецкамендатуры адбываў "пакаранне за спробу перайсці мяжу" абсалютна невінаваты ў гэтым чалавек. Як адзначыла ў акце праверкі спецкамендатуры абласная пракуратура, грамадзянін адбываў пакаранне... па "халатнасці" з боку міліцыянтаў. Асуджаны за злачынства быў зусім іншы чалавек. Яму належыла быць "прыпісаным" да спецкамендатуры і прымусова працаваць ажно 2,5 гады. Невінаваты чалавек, раней, дарэчы, не судзімы, пакуль з ім "разабраліся", паспеў адседзець 4 месяцы... Можна толькі ўявіць сабе (або лепш не трэба?), як рэагавалі міліцыянты на просьбы пакутніка выслухаць ягоныя скаргі на незаконнае ўтрыманне. А звяртаўся ён і да афіцэраў, і да сержантаў.

По матэрыялу агенства ІНТЭРФАКС.

ВЯЛІКАЯ ПЕРАМЕНА

ДА 80-ГОДДЗЯ КАСТРЫЧНІЦКАЙ РЭВАЛЮЦЫІ

Пляски на гробах

7-е ноября — восьмидесятая годовщина октябрьского переворота. Официальные власти собираются отмечать эту дату как праздник, с большой помпой, в полном соответствии с традициями советских времён. Естественно, на эти мероприятия будут затрачены огромные средства из бюджета. Но не денег жалко в этом случае, а тех, кто устраивает этот шабаш. Эти люди или ничего не знают о реальной истории, или, что более вероятно, сознательно совершают чудовищное кощунство, оскверняя память 51-го миллиона человек, убитых в Советском Союзе с 1917-го года.

Что получили народы бывшей Российской империи в результате "Великой Октябрьской"? В 1917-м году в России так называемое "эксплуататорское сословие" насчитывало около 4-х миллионов человек. За период гражданской войны их эмигрировало около 2-х млн. С 1917-го по 1922-й год было убито, умерло от голода 13,1 млн. человек. Таким образом, 11 млн. жертв первых пяти лет советской власти — это рабочие, крестьяне, интеллигенция.

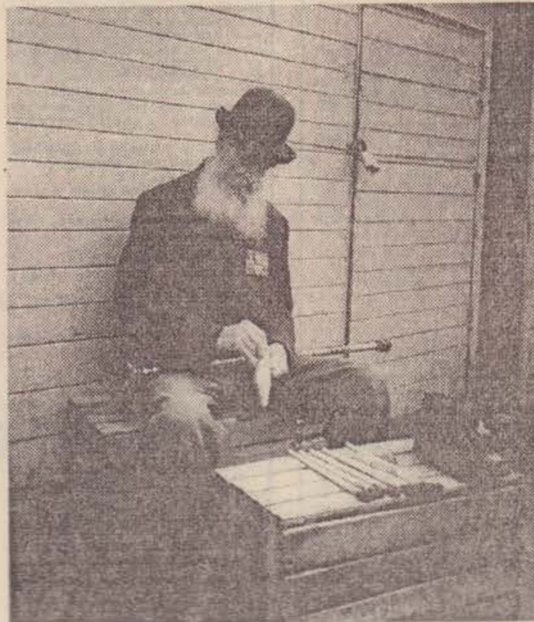

Тотальному террору подверглось духовенство. Главный большевик писал членам Политбюро о необходимости расправы над православной церковью. Был случай, когда по ленинскому плану было расстреляно более 3-ми тысяч священнослужителей — это только один эпизод. В Петрограде монахов просто закапывали живьём. Антихристианская вакханалия продолжалась все годы советской власти. Одним из её "выдающихся" эпизодов было открытие в городе Коврове памятника... Иуде!

"Строители нового мира" вбивали офицерам гвозди в награды и погоны. Связывая по несколько человек вместе —бросали в воду. И радостно хохотали, наблюдая за тем, как тонет "гидра капитализма". Власть, начавшая своё кровавое шествие 80 лет назад, поедала и тех, кто ей верно служил, и тех, кто просто жил. Раскулачили крестьян. Полстраны посадили в ГУЛАГ. Понастроили гигантских заводов, отравлявших атмосферу и выпускавших ненужную продукцию. Посылали людей на бесчисленные войны: то в Корею, то в Анголу, то в Египет, то в Афганистан. Довели массу людей до натуральной нищеты. Белорусы, имевшие самую высокую производительность труда, были вынуждены ехать в Москву "за колбасой".

Мы действительно вступили в 1917-м году в "новую эру". "Великий Октябрь" принёс нам 8 разделов нашей земли. Большевики отдали своим спонсорам —германцам половину Беларуси по условиям брестского мира. Затем, потерпев поражение в Польше, отдали полякам Западную Беларусь. А белорусам, в качестве резервации, создали БССР на территории шести районов Минской области. Только после смерти тов. Ленина (которому сейчас обязательно будут петь дифирамбы с высоких трибун) вернули Могилёв, Витебск и Гомель. Забыли вернуть Смоленск и Брянск. Будут сейчас рассказывать и о том, как "цвела" Беларусь в СССР. Забудут только, как отрезали от нас Виленский край, Двинск (Даугавпилс), Белосток... В результате территория РБ составляет сейчас едва ли не половину от этнической территории белорусов.

Но некоторым безродным манкуртам на это плевать. Они утверждают, что "было много хорошего". Но можно ли искать хорошее там, где процветали тотальный террор, концлагеря, массовый голод, истребление духовенства, национальной ителлигенции, деятелей культуры? Где вдохновитель и организатор всего этого, если проанализировать его переписку с 1917-го по 1922-й год, был просто одержим маниакальной жаждой насилия? "Расстрелять", "повесить", в том числе и красноармейцев за..." неаккуратность" —вот основные "термины" его лексики. Или, может, хорошее они находят в периоде с 1937-го по 1941-й год, когда было уничтожено около 2-х млн. жителей Беларуси?

В подарок от СССР мы получили досрочно построенную АЭС в Чернобыле — четверть нашей земли заражено радиацией. Коммунистическое руководство три года скрывало от народа информацию, и так ничего и не сделало для уменьшения последствий катастрофы. Белорусы имели возможность служить в Средней Азии и на Камчатке. А также погибать в Венгрии, Чехословакии и Афганистане, везде, где СССР проводил свою "миролюбивую политику". 23 ядерные ракетные базы из 44-х были размещены на нашей земле. Фактически десятилетия мы были заложниками имперской политики Москвы — ведь ответный удар в случае войны не заставил бы себя ждать. Да и сейчас 3 пояса ПВО России и центр управления подводным флотом находятся на территории Беларуси.

Коммунизм как идеология и практика показал свою полную несостоятельность. Ни в одной стране мира не удалось построить "светлое будущее" на противоестественной основе марксизма. Два столпа у этого строя — насилие и ложь. Коммунистическая Албания была самой нищей страной в Европе, зато там на каждую семью построили по одному бетонному доту. В Кампучии коммунисты вырезали треть населения. В Северной Корее люди едят траву и кору деревьев.

Принципы экономической политики коммунистов очень просты: всё отнимать и делить. Но вечно так жить нельзя. Поэтому коммунизм издох естественной смертью.

Тем не менее, сейчас, вместо того, чтобы закопать его труп как можно быстрее и как можно глубже, останки вытащили на поверхность и пытаются оживить. Но историю не повернёшь вспять. А некрофильские игры нео-коммунистов ведут к тому, что тошнотворный смрад всё сильнее отравляет атмосферу Беларуси. А ведь у нас почти в каждой семье отыщешь того (намного чаще — не живущего уже на земле), кто подвергся репрессиям со стороны большевиков. Заставлять людей "праздновать 7 ноября" — это значит плевать на могилы всех невинно убиенных белорусов. Нести цветы и славословить в адрес величайших преступников 20-го века — значит устраивать пляски на гробах.

7-го ноября власти проводят красный шабаш вместо покаяния и поминовения. КРОВАВЫЙ ИДОЛ вновь получит свои подарки.

Ленин, Сталин, Кастро, Мао Дзедун, Пол Пот, Ким Ир Сен... **В этот список хочет и наш президент?**

В.МАКАРЕНКО.

БЛІЗКАЯ ГІСТОРЫЯ

Школы нацыянальных меншасцяў на абшарах Магілёўскай акругі

У 20-я гады нашага стагоддзя склаліся найбольш спрыяльныя ўмовы для развіцця нацыянальных меншасцяў на Беларусі, у тым ліку і на абшарах Магілёўскай акругі.

Развівалася нацыянальнае школьніцтва (на розных мовах насельніцтва). На той час асноўным тыпам школы лічылі чатырохгадовую двухкамплектную школу (2 настаўніка) і першы канцэнтр (1-4 класы) сямігодкі. Побач са складаннем агульнай сеткі школ, была складзена асобная сетка нацыянальных школ на аднолькавых умовах. Аднак аднолькавасці пры рэальным існаванні не было. Так, у рэзалюцыі Усебеларускай нарады Еўсекцыі ЦК КПБ ад 1925-га года адзначана: "Мястэчковая яўрэйская школа ў большай частцы складаецца з аднаго ці двух камплектаў... Існуючая жа ў гэтых жа мястэчках агульная школа звычайна сямігадовая, пры тым значна лепш абсталяваная... адсутнічаюць школы прафесыйна-тэхнічнай адукацыі з яўрэйскай мовай выкладання... Мала яўрэйскіх сямігодак, што не дазваляе працягваць адукацыю... У вачах насельніцтва складваецца ўражанне аб фактычнай няроўнасці яўрэйскай школы з агульнай..."

На тэрыторыі Магілёўскай акругі існавалі наступныя школы па абслугоўванню нацыянальных меншасцяў.

1. Для асобаў польскай нацыянальнасці.

У 1925/26 г.г. — адна польская сямігодка ў г. Магілёве, 14 школ чатырохгодак і 1 (адна) беларуская школа, дзе польская мова вывучалася як прадмет. У 1926/27 г.г. адпаведна: 1 — 13 — 5. У школах вучыліся каля тысячы дзетак-палякаў. Працавалі ў школах 29 штатных настаўнікаў.

2. Для асобаў габрэйскай нацыянальнасці.

У 1924/25 г.г. у Магілёве было 3 габрэйскія школы: дзве сямігодкі і адна няпоўная. 61% габрэйскіх дзяцей вучыліся ў рускіх школах, прычым як адзначана ў дакументах, "половина еврейских учащихся в русских школах обрусифицированы". Існавала 6 мястэчковых габрэйскіх школ. [illegible] старэйшая была ў Прапойску (Слаўгарадзе), заснавана ў 1910-м годзе.

У 1925/26 г.г. — 16 габрэйскіх школ, чатыры з іх ў Магілёве. У школах працавалі 47 настаўнікаў.

3. Для асобаў латышскай нацыянальнасці.

У 1925/26 г.г. існавалі дзве латышскія школы: у Патрошчы Лупалаўскага раёна і Грудзінаўцы Быхаўскага раёна. У наступным годзе дадалася яшчэ адна — у вёсцы Хонава Чачэрскага раёна.

4. Для асобаў літоўскай нацыянальнасці.

У 1924/25 г.г. у вёсцы Сафійск Сухарынскага с/с існавала літоўскамоўная школа. Было моцнае жаданне вучыць дзетак у сваёй мове ў літоўскіх калоніях Дрыбінскага раёну тады Аршанскай акругі.

5. Для асобаў рускай нацыянальнасці.

У 1924/25 г.г. школ было шмат. Па Магілёву — 9 школ. Але ўжо ў 1926-м годзе ў Магілёве заставалася адна руская сямігодка, якая ахоплівала галоўным чынам дзяцей вайскоўцаў, і часткова — габрэяў. На рускай мове давучваліся апошнія групы яшчэ некалькіх сямігодак.

У 20-я гады была вялікая актыўнасць і жаданне насельніцтва вучыць сваіх дзетак у роднай мове. Выключэннем можна лічыць даволі вялікі працэнт (40-60%) рускіх і габрэяў, якія хацелі вучыць дзяцей у беларускіх школах, і беларусаў рыма-каталікоў (50-60%), якія аддавалі дзетак у польскія школы.

Побач з дзяржаўнымі нелегальна існавалі школы прыватныя, несавецкія: польскія і габрэйскія, якія карысталіся аўтарытэтам у народа.

Матэрыяльнае становішча школ было цяжкім. Больш за палову з іх не мелі памяшканняў і былі вымушаны іх арэндаваць. Каля 60% будынкаў знаходзіліся ў ветхім стане. Не хапала парт і абсталявання, у шэрагу школаў не было нават геаграфічных мапаў, за выключэннем Еўрапейскай частцы СССР і Беларусі. Падручнікамі школы былі забяспечаны дрэнна, на 60-80%.

Да станоўчага можна было аднесці: аўтарытэт школ сярод мясцовага насельніцтва, высокую іх наведвальнасць, якасць вывучэння роднай мовы. Да недахопаў (з тагачаснага пункту гледжання): частковае выкладанне па комплекснай сістэме, адсутнасць падручнікаў, старая арфаграфія (латышская), недахоп настаўнікаў, дрэнная памяшканні (польскія школы), перабольшанае выкарыстоўванне рускай мовы, праявы антысемітызму ў Магілёўскай польскай сямігодцы, уплыў [illegible] і рэлігійны фанатызм бацькоў. Менавіта апошнім тлумачылі [illegible] выказванні дзяцей латышскай школы ў в. Патрошча, падчас правядзення размовы аб Леніне: "Ленин мне ничего не дал", "Если бы был у меня портрет Ленина, я бы его сжег", "Раньше были буржуи, теперь есть новые, ничего не делающие, и только получающие жалованье" і г.д.

Пасля заканчэння нацыянальных школ выпускнікі мелі магчымасць працягваць адукацыю ў сярэдне-спецыяльных і вышэйшых навучальных установах для нацменшасцяў. Так, напрыклад, асобы польскай нацыянальнасці — у Камуністычным універсітэце Нацменшзахада, Польскім аддзяленні Маскоўскай саўпартшколы, у Вайсковай школе "Чырвоных камунараў".

У сярэдзіне і канцы 30-х гадоў назіраецца адыход ад палітыкі забеспячэння насельніцтва абучэннем у нацыянальных школах. Апасля 1934-га г. усё справаводства і школьніцтва пераводзілася на рускую мову. У канцы 30-х г.г. школы нацменшасцяў на Магілёўшчыне зніклі. Ішло паступовае звужэнне сферы ўжывання роднай мовы сярод палякаў, літоўцаў, латышоў, габрэяў, — як вынік ліквідацыі нацыянальных асяродкаў.

Ігар ПУШКІН,
гісторык.

Юныя мастакі — Тадэвушу Касцюшку

Нядаўна ў Менску ў Беларусім каледжы мастацтваў адчынілася першая дакумэнтальная выстава, прысвечаная 180-годдзю са дня смерці Тадэвуша Касцюшкі.

Славуты Тадэвуш Касцюшка (нарадзіўся ў цяперашняй Брэсцкай вобласці) — наш суайчыннік, культурны, навуковы і палітычны дзеяч, кіраўнік вызвольнага паўстання 1794-га году ў Рэчы Паспалітай — Польшчы, Беларусі і Літве. Ён быў асобай, якую ведалі ў свеце. Добрая памяць аб ім захоўваецца ў шмат якіх краінах і сёння. Таму на адкрыцці выставы сабраліся замежныя госці і амбасадары з Польшчы, Чэхіі, Эстоніі, Ізраіля, Швейцарыі, Францыі, ЗША. Пасол Злучаных Штатаў у РБ сп. Спэкхарн, вітаючы прысутных, сказаў, што "ён вельмі рады быў наведаць гэтую выставу, бо Касцюшка — гэта частка гісторыі не толькі Беларусі, але і Злучаных Штатаў Амэрыкі..."

Мы павінны ганарыцца такім земляком, як Тадэвуш Касцюшка. Гэты чалавек — прыклад для ўсіх нас. Высокаадукаваны, сумленны патрыёт, сын Беларусі, ён яшчэ пры жыцці стаў сымбалем свабоды для народаў, нацыянальным героем не толькі Амэрыкі, але і Польшчы, і Францыі.

Тым большае непаразуменне выклікала стаўленне нашых уладаў да гэтай імпрэзы. Ніводны з яе прадстаўнікоў, а сярод запрошаных былі міністры адукацыі і культуры, іхныя замы, супрацоўнікі службы інфармацыі прэзыдэнта ды іншыя, не прыйшоў на адкрыццё. Такім чынам яны прадэманстравалі ўсяму свету, што герой Касцюшка, а яшчэ шырэй —нацыянальная спадчына, культура і гісторыя Беларусі ім не патрэбныя...

На выставе можна было пабачыць шмат дзіцячых і юнацкіх работ з усіх куткоў нашай краіны. Удзел у ёй бралі навучэнцы мастацкіх школ, ліцэяў і каледжаў. У працах маладых аўтараў былі адлюстраваныя розныя перыяды жыцця і дзейнасці Касцюшкі. У кожнай "замежнай" галерэі стаялі нацыянальныя сцягі. А вось нашага сцяга там не было. Бел-чырвона-белы сцяг можна было пабачыць толькі ў саміх працах.

Адкрыццё выставы завяршылася канцэртам у гонар Касцюшкі, пасля якога ўдзельнікі і госці, ужо неафіцыйна, вялі сяброўскія гутаркі за святочным сталом. Арганізатарам дзеі выступіла юнацкая творчая арганізацыя "АЮТА", якой можна пажадаць толькі далейшай плённай працы на карысць адраджэння выдатных нацыянальных дзеячоў.

Алесь ТАБОЛІЧ

НА ФОТА: Выступае прадстаўнік амбасады ЗША спадар Спэкхарн

Беларуская "Хартыя-97" збірае сумленных людзей

У Беларусі распачаўся збор подпісаў пад **Хартыяй-97**. Першыя вынікі гэтай палітычнай кампаніі, якая наладжана дэмакратычнымі партыямі і грамадскімі аб'яднаннямі, будуць падсумаваны ў Менску ў наступны панядзелак.

У Хартыі-97 у прыватнасці гаворыцца:

Мы грамадзяне, Рэспублікі Беларусь, заяўляем, што дзеянні цяперашніх уладаў накіраваныя на знішчэнне неад'емных правоў і свабодаў чалавека. У краіне растаптаны асноўны закон —Канстытуцыя. Беларускаму народу адмоўлена ў праве абіраць сваіх прадстаўнікоў ва ўладныя структуры. Вядзецца сістэматычны наступ на свабоду слова, на правы грамадзян ведаць рэальнае становішча ў краіне. Разбураюцца нацыянальныя культура і школа, дыскрымінуецца беларуская мова. Штодзённы рост цэнаў і жабрацкі заробак ставяць на мяжу існавання сотні тысяч сем'яў. Напярэдадні XXI стагоддзя ў цэнтры Еўропы усталяваўся дыктатарскі рэжым. Дзесяць мільёнаў людзей апынуліся ў палоне геалту.

Мы не можам больш цярпець геалт, парушэнні законаў, зняважлівасць супраць усяго народа і кожнай асобы. Мы будзем салідарныя з кожным, хто змагаецца за свае правы, за свабоду і добрыя ўмовы жыцця для сваіх сем'яў. Мы прытрымліваемся розных палітычных поглядаў і рэлігійных веравызнанняў, але нас аб'ядноўвае любоў да свабоды і Бацькаўшчыны. Падмуркам нашай падрыхтаванасці да сумесных дзеянняў у справе вызвалення беларускага народа зьяўляецца павага да поглядаў і веры адно аднаго. Наша салідарнасць пераможа геалт і бессаромную хлусьню. Усе, хто выйшаў на шлях змагання за свае правы і чалавечую годнасць, павінны быць упэўненыя ва ўсеагульнай падтрымцы.

Мы заклікаем усіх грамадзян Беларусі далучыцца да нашай Хартыі, каб сумесна змагацца за свае правы і свабоды, за аднаўленне дэмакратыі і законнасці ў нашай краіне.

Жыве вольная незалежная Беларусь!

МАГІЛЁЎ: ДАЎНІНА І СУЧАСНАСЦЬ

ГІСТАРЫЧНЫ АГЛЯД І.МАРЗАЛЮКА

Як рос горад у XVI-XVIII — ст.ст.? З якіх частак ён складаўся?

У XVI ст. пачынаецца новы якасны этап у развіцці горада. Магілёў развіваецца з нечуваным да гэтага часу дынамізмам і на пачатку XVII ст. становіцца адным з буйнейшых гарадскіх цэнтраў Вялікага Княства Літоўскага.

У XVI ст. адбыліся змены ў сацыяльным статусе Магілёва — горад быў вылучаны са складу воласці і ў 1577-м годзе атрымаў магдэбургскае права. Горадабудаўнічым адлюстраваннем гэтага працэсу стала інтэнсіўнае асваенне прылеглых да замка тэрыторый, узнікненне новых пасадаў, колькасны і якасны рост гарадской забудовы. Так, ужо ў 1604-м годзе тэрыторыя Магілёва складалася з 15-ці соцен. У межах старога горада (Нагорскі пасад) знаходзіліся Астрогская і Нагорская сотні. За імі ва ўсходнім накірунку размяшчалася Ледкаўская сотня. На правабярэжжы Дняпра (Пакроўскі пасад) — Курдзенееўская, Перахрысценская, Слабодская, Грыўлянская, Выганская і Бярозаўская. За Дубравенкай (Задубравенскі пасад) —Папінская, Трысненская, Каскоўская, Дабраслаўская. За Дняпром (Задняпроўскі пасад) — Траецкая і Лупалаўская сотні.

Рост гарадскіх пасадаў з неабходнасцю абумоўліваў стварэнне новых умацаванняў вакол іх. Калі ў сярэдзіне XVI ст. умацаванні ў выглядзе "паркана мескага" меў толькі Стары горад, то ўжо на працягу 1601-1633 г.г. былі скончаны работы па будаўніцтву развітай абарончай сістэмы ўмацаванняў з трох паясоў ліній абароны, праіснаваўшых да пачатку XIX ст.

Першую лінію складаў замак — "Верхні горад" (у рускіх крыніцах XVII ст.), меўшы працягласць умацаванняў 288 сажняў (613 метраў). Другая лінія ўмацаванняў, Кругавы (або Бліжні) вал, працягласцю 680 сажняў (1449 метраў) ахоплівала Стары горад і мела чатыры брамы. Трэцяя лінія абароны — Палявы (Дальні) вал у розны час меў розныя памеры і колькасць брамаў. У канцы XVII ст. ужо мелася 13 брамаў Палявога вала.

У адрозненне ад двух папярэдніх паясоў трэці не з'яўляўся замкнёным ланцугом, а перарываўся ярамі і рэкамі. Ён пачынаўся ад яра Дзебры, перасякаў Дубравенку, яе прыток Струшню і падыходзіў да Дняпра.

Археалагічныя раскопкі сведчаць аб інтэнсіўнасці засялення гарадскіх тэрыторый у гэты час. Культурны слой XVI ст. фіксуецца на тэрыторыі Старога горада, які размяшчаўся ў межах ад сённяшняй Савецкай плошчы да Тэатральнага скверу, дзе ў XVII-XVIII ст.ст. праходзіў Кругавы вал, што аддзяляў Стары горад ад Новага. Найбольшай магутнасцю вызначаецца культурны слой XVII ст. Звяртае на сябе ўвагу вялікая насычанасць слоя кафляй, скуранымі, металічнымі і шклянымі вырабамі. Гэтая акалічнасць тлумачыцца высокай шчыльнасцю забудовы, канцэнтрацыяй на пасадзе будынкаў заможных гараджанаў — купецтва і цэхавай верхавіны.

У другой палове XVI-XVII ст.ст. інтэнсіўна раслі і засяляліся іншыя тэрыторыі. Гэта тычыцца і Шклоўскага пасада, які сфармаваўся ў паўночна-усходнім накірунку ад Нагорскага і з'яўляўся складовай часткай Новага горада. На яго тэрыторыі знаходзіўся працяг Нагорскай і Ледкаўскай сотняў, межы пасада даходзілі да Палявога вала (на левабярэжжы Дубравенкі, паміж сучаснымі вуліцамі Лазарэнкі і Яцына), сучасных вуліц Вялікай і Малой Грамадзянскай, Камсамольскай, Ляпяшынскага, яра Дзебры і Машакоўскай гары.

Вельмі інтэнсіўна ў XVI-XVII ст.ст. ішло развіццё Пакроўскага пасада. У XVII ст. ён ахапіў тэрыторыю паміж правабярэжжам Дняпра і Дзебрай у межах сучасных вуліц Вялікай і Малой Грамадзянскай, 2-й Волі, Ламаносава, часткі Падгорнай, санітарную і зялёную зону гарвадаканала. Культурны слой XVI-XVIII ст.ст. вагаецца ад 0,5 да 2 м у розных частках пасада, ён багаты знаходкамі, іх асартымент не саступае калекцыям са Старога горада (Нагорскага пасада). Знойдзена вялікая колькасць паліхромнай кафлі, вырабаў мелкай пластыкі, паліхромнай і паліванай дахоўкі, рэшткі мураваных камяніц.

Віленскі пасад прымыкаў з паўночна-заходняга боку да Шклоўскага пасада. Найбольш раннія знаходкі датуюцца XVII ст.

Задубравенскі пасад ахопліваў тэрыторыю правабярэжжа Дубравенкі ад яе вусця да горнага завулка. Найбольш раннія матэрыялы адносяцца да другой паловы XVI ст. — кераміка, абутковыя падкоўкі, кафля.

Задняпроўскі пасад быў адным з буйнейшых у горадзе. Ён складаўся з двух вялікіх сотняў — Траецкай і Лупалаўскай. Ён пачаў засяляцца з XV ст. Пасад слаба даследаваны. Большая частка яго тэрыторыі знішчана будаўнічымі кар'ерамі 70-80-х гадоў нашага стагоддзя.

Такім чынам, пісьмовыя крыніцы і матэрыялы археалагічнага даследвання дазваляюць з упэўненасцю казаць, што ў канцы XVI — пачатку XVII ст. горад дасягнуў межаў, акрэсленых трэцяй лініяй умацаванняў. Гістарычныя планы Магілёва сведчаць, што ён не выйшаў за гэтыя межы да канца XVIII ст. Яго плошча ў гэты перыяд складала каля 58 га.

ТЭСТ

Ці ўмееце вы быць шчаслівымі?

У кожнага ў жыцці ёсць моманты, калі адчуваеш сябе шчаслівым. Бываюць і іншыя, калі ненавідзіш сябе і ўвесь свет. Напэўна, інакш і быць не можа... І ўсё ж тайна зайздросціш людзям, якія, у крайнім выпадку знешне, заўсёды выглядаюць задаволенымі, адносяцца да таго, што адбываецца навокал, па-філасофску. А вы да якой катэгорыі належыце? Магчыма, адказаць на гэта пытанне вам дапаможа наступны тэст. Каб даведацца аб гэтым, выберыце, калі ласка, па аднаму з трох варыянтаў адказаў

1. Калі часам задумваецеся над пражытымі днямі, прыходзіце да высновы, што:

а) усе было хутчэй дрэнна, чым добра;

б) было хутчэй добра, чым дрэнна;

в) усё было выдатна.

2. У канцы дня звычайна:

а) незадаволены сабой;

б) лічаце, што дзень мог быць і лепшым;

в) адыходзіце да сну с пачуццём задаволенасці.

3. Калі глядзіце ў люстэрка, думаеце:

а) о, час бязлітасны!

б) а што, зусім яшчэ нядрэнна;

в) усё выдатна.

4. Калі даведаецеся пра значны выйгрыш некага са знаёмых, думаеце:

а) мне ніколі не пашанцуе;

б) чаму ж не я?

в) аднойчы так пашанцуе і мне.

5. Калі пачуеце па радыё, даведаецеся з газет аб нейкім няшчасным выпадку, гаворыце сабе:

а) вось так аднойчы будзе і сам мною;

б) добра, што мяне гэта ліха абышло;

в) гэтыя рэпарцёры наўмысна нагнятаюць страх.

6. Калі ўстаеце раніцай, часцей за ўсё:

а) ні аб чым не хочацца думаць;

б) узважваеце, што дзень новы вам рыхтуе;

в) задаволены, што пачаўся новы дзень і магчымы новыя сюрпрызы.

7. Думаеце пра вашых таварышаў:

а) яны не настолькі цікавыя і спагадлівыя, як хацелася б;

б) вядома, у іх ёсць хібы, але ў цэлым яны даволі цярпімыя;

в) цудоўныя людзі.

8. Параўноўваючы сябе з іншымі, прыходзіце да высновы, што:

а) мяне недаацэньваюць;

б) я не горш за іншых;

в) я годны быць лідэрам і гэта, бадай, прызнаюць усе!

9. Калі ваша вага павялічыцца на 4-5 кг:

а) упадаеце ў паніку;

б) лічаце, што ў гэтым няма нічога незвычайнага;

в) тут жа пераходзіце на дыету і ўзмоцнена займаецеся фізычнымі практыкаваннямі.

10. Калі вы прыгнечаны:

а)клянеце лёс;

б) ведаеце, што дрэнны настрой пройдзе;

в) стараецеся весяліцца.

Кожны адказ "а" — 0 балаў, "б" — 1 бал, "в" — 2 балы.

17 — 20 балаў: вы такі шчаслівы чалавек, што не верыцца, быццам такое магчыма! Радуецеся жыццю, не звяртаючы ўвагі на непрыемнасці і нягоды. Вы чалавек жыццярадасны, падабаецеся іншым сваім аптымізмам, але... Ці не дужа павярхоўна і лёгка адносіцеся да ўсяго, што адбываецца? Можа, крыху цвярозасці і скептычнасці вам не пашкодзіць?

13 — 16 балаў: відаць, вы "аптымальна" шчаслівы чалавек, і радасці ў вашым жыцці болей, чым смутку. Вы добры, спакойны, у вас цвярозы склад розуму і лёгкі характар. Не панікуеце, сутыкнуўшыся з цяжкасцямі, сустракаеце іх мужна. Навакольным людзям з вамі зручна.

8 — 12 балаў; шчасце і няшчасце для вас выражаюцца вядомай формулай "50/50". Калі захочаце схіліць чашу вагаў на сваю карысць, старайцеся не пасаваць перад цяжкасцямі, абапрыцеся на сяброў, не пакідайце іх у бядзе.

0 — 7 балаў: вы прызвычаіліся на ўсё глядзець скрозь "чорныя акуляры", лічаце, што лёс наканаваў вам долю чалавека няўдачлівага. Старайцеся больш часу праводзіць разам з вясёлымі, аптымістычнымі людзьмі. Добра будзе, калі вы чым-небудзь захопіцеся (знойдзеце сабе хобі).

Пераклаў з польскай Ю.ДЗЕГЦЯРОЎ

ПЕРАКЛАДЗІЦЕ НА БЕЛАРУСКУЮ МОВУ

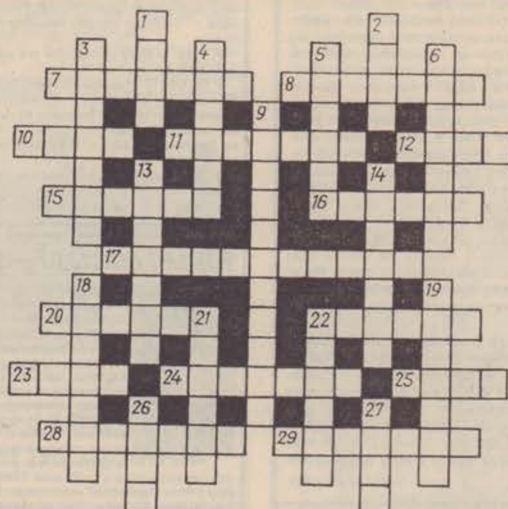

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ: 7. Трещалка (зоол). 8. Боковушка. 10. Знание. 11. Тяжеловоз. 12. Нутряное сало (свиное). 15. Крыша. 16. Каратель. 17. Убеждение. 20. Совещание. 22. Молитва. 23. Боярышник. 24. Ткань. 25. Образец. 28. Лихо. 29. Властелин.

ПА ВЕРТЫКАЛИ: 1. Вкус. 2. Забор. 3. Гадость. 4. Метель. 5. Нажим. 6. Вредитель. 9. Согласование. 13. Клин (с-х). 14. Источник. 18. Разведение (животных). 19. Лязг. 21. Отбросы. 22. Пиджак. 26. Собрание (произведений). 27. Шкаф.

АДКАЗЫ НА КРЫЖАСЛОЎ, АПУБЛІКАВАНЫ Ў МІНУЛЫМ (26) НУМАРЫ ТЫДНЁВІКА

ПА ГАРЫЗАНТАЛІ: 7. Векавуха. 8. Братавая. 9. Багун. 10. Вэлюм. 11. Пагалоска. 15. Агрэст. 18. Лазіна. 19. Зарапад. 20. Бугай. 21. Залік. 24. Знаёмец. 26. Крушня. 27.Кладка. 31. Блытаніна. 33. Рабро. 34. Дудар. 35. Поўдзень. 36 Недарэка.

ПА ВЕРТЫКАЛІ: 1. Перавага. 2. Матуз. 3. Ахапак. 4. Дружка. 5. Фацэт. 6. Канюшына. 12. Ляжак. 13. Аскубанне. 14. Наваколле. 16. Паданне. 17. Закалец. 22. Вёска. 23. Градабой. 25. Скуранка. 28. Хлусня. 29. Знавец. 30. Груда. 32. Футра.

Рэдактар Генадзь СУДНІК

Інфармацыйна-аналітычная газета, заснаваная Магілёўскай гарадской асацыяцыяй "КОЛА СЯБРОЎ".

Зарэгістравана ў Дзяржкамітэце Рэспублікі Беларусь па друку за № 831.

Газета выходзіць па пятніцах, пераважна на беларускай мове..

Кошт аднаго асобніка газэты ў гандлі праз сістэму Саюздруку — 2.000 рублёў. У свабодным продажы і ў грамадскіх распаўсюджвальнікаў — па дамоўленасці.

АДРАС РЭДАКЦЫІ: 212030 г. Магілёў, вул. Першамайская, 6-22.

ТЭЛЕФОНЫ: 31-04-15, 22-97-82

Газета набрана і надрукавана афсетным спосабам у Магілёўскай абласной друкарні імя Я.М.Свярдлова. Зак. 27. Тыраж 2100 асобнікаў.